

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת וַיֵּצֵא

ז' כסלו תשע"ח

הפטרה: ועמי תלואים. אשכנז: ויברח יעקב.

ברכת הלבנה

יציאת השבת ר"ת 17:37
גיליון 457

יציאת השבת:

17:14

ירושלים: 17:15

כניסת השבת:

16:04

ירושלים: 16:01

לָחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לִלְבֹּשׁ

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

ההבטחות ליעקב לא היו דבר של מה בכך, אף שבמבט ראשון הן נראות בסיסיות ביותר. במדרש (בראשית רבה, ויצא, פרשה ע') מובא: "עקילס הגר נכנס אצל רבי אליעזר, אמר לו: הרי כל שבחו של גר, שנאמר (דברים י, יח): 'ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה'. אמר לו רבי אליעזר: וכי קלה היא בעיניך דבר שנחבט בו זקן (יעקב אבינו) 'ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש' והושיטו (הקב"ה) לו לגר בקנה"? ההבטחה ל'לחם לאכול ובגד ללבוש' נראית כבסיסית וקטנה, אך באמת היא גדולה ועצומה.

בעניין זה, מסופר על רב אחד בדור הקודם, אשר היה חי בעוני רב וסבלו הוא ובניו ביתו מחרפת רעב. ופעם בימי החורף, כשראה שתם האוכל בבית לקח את מעיל הפרווה אשר לו ומשכנו תמורת הלוואה דחופה לצורכי הבית הבסיסיים. כשהגיע חזרה לביתו כשהוא רועד בכל גופו ללא מעילו, אך עם ככר לחם למאכל לבניו ביתו, אמר: עכשיו הבנתי היטב את תפילת יעקב אבינו שבקש: "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש", ולא שהתקיים בו כמוני: "בגד לאכול", שהרי הוא היה צריך למכור את בגדו או למשכנו כדי שיהיה לו לחם לאכול.

ומכאן כמה טובה כפולה ומכופלת שיש לכל אדם להודות לבורא עולם הנותן לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ומוסיף לו עוד כהנה וכהנה טובות. טוב להודות לה'....

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

העולם לשירות האדם

יעקב אבינו הולך בדרכו לחרון. ידוע חלומו המופלא של יעקב וגילוי ה' הנלווה אליו, אך לא רק בחלום היה גילוי אלא גם בעצם ההליכה.

בדרכו של יעקב אבינו לחרון שוקעת לו השמש והוא הולך לישון. קודם לכן יעקב אוסף ומסביבו אבנים. וברש"י: "עשן כמין מרוב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות. התחילו מריבות זו את זו. זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר: 'ויקח את האבן אשר שם מראשותיו'". רבותינו למדו משינוי הלשון בפסוקים את הדבר המופלא הזה. בתחילה נאמר בלשון רבים "ויקח מאבני המקום" ולבסוף נאמר בלשון יחיד: "ויקח את האבן" מכאן שנעשו כל אותם אבנים לאבן אחת.

מוסר גדול יש במעשה זה, עד כמה הבריאה רוצה לעשות רצונו של האדם השלם. ידענו שישנם בני אדם הרוצים לסייע ולעשות רצונו של אדם גדול מהם, אפילו בעל חיים רוצים לעשות רצון אדונם, לא רק במובן הפשוט כמו כלב אל אדונו, אלא כמו חמורו של רבי פנחס בן יאיר וחמורו של רבי חנינא בן דוסא, שלא היו אוכלים את שאינו מעושר.

כיום מכיר המדע שיש רגש והבנה אפילו בצומח ומעוודים בני אדם לדבר אל העציצים שלהם ולשיר להם! ואולם מסיפור יעקב אנו למדים שאפילו הדומם כאבן רוצה לעשות רצונו של האדם השלם.

העולם נברא לשימוש האדם... אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו, ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבוד בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו. (רמח"ל).

וכעניין זה כתב הגאון רמח"ל בספרו מסילת ישרים (פרק א') בבאור חובת האדם בעולמו: "ואם יהיה לבן חיל וינצל וינצל המלחמה מכל הצדדין, הוא יהיה האדם השלם אשר יזכה לדבק בבוראו ויצא מן הפרוזדור הזה ויכנס בטרקלין לאור באור החיים, וכפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו ונתרחק מן המרחיקים אותו מהטוב ונשתדל לדבק בו כן ישיגהו וישמח בו. ואם תעמיק עוד בעניין תראה כי העולם נברא לשימוש האדם, אמנם הנה הוא עומד בשקול גדול, כי אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו, ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבוד בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו.

כי הנה עילוי גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו יתברך, והוא כעין מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (תגיגה דף יב, א) בעניין האור שגנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים, זה לשונם: "וכיון שראה אור שגנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים שמח, שנאמר (משלי יג, ט): 'אור צדיקים ישמח'".

ובעניין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו אמרו (חולין צא, ב), "אמר רבי יצחק, מלמד שנתקבצו כלן למקום אחד והיתה כל אחת אומרת, עלי יניח צדיק ראשו". והנה על העיקר הזה העירונו זכרונם לברכה במדרש קהלת, שאמרו זכרונם לברכה (קהלת רבה ז), "ראה את מעשי האלהים" וגו' – בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן – עדן ואמר לו, ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן, וכל מה שבראתי – בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי". עד כאן לשונו.

וכן כתב הרמב"ם (בהקדמה למשנה אות ח') שכל עבודתם של בני אדם (החושבים שהם עובדים לצורך עצמם או לצורך ממון) באמת הם לצורך החכם שימצא כל צורכו מזומן לפניו וכדברי האומר: "לולי המשתגעים נשאר העולם חרב".

הרמב"ם משכלל תפיסתו זו, ומקשה: שיש אדם כסיל שיש לו עבדים, ולכאורה אין זה משרת לאדם השלם? ומתרץ: שאדם זה פעמים יצווה לעבדיו לבנות ארמון כליל יופי ולנטוע כרם חשוב, כמו שיעשו המלכים. ואפשר שיהיה הארמון ההוא מזומן לאיש חסיד יבוא באחרית הימים ויחסה יום אחד בצל קיר מן הקירות ההם, ויהיה לו דבר זה סיבה להינצל ממוות. כמו שאמר (איוב כו, יז): "כין – יצדיק ילבש". או יקחו מן הכרם ההוא כוס יין לתרופה וינצל בו איש תמים. וכן מנהג הקב"ה אשר העביר בה הטבע "עצות מרחוק אמונה אומן".

ובעניין שאמרו בגמרא (ברכות נח, ע"א): כי בן זומא היה עומד על הר הבית והיה רואה את ישראל העולים לחוג ואומר: "ברוך שברא כל אלה לשרתנו". (וברש"י: שהם חורשים וזורעים וקוצרים – והוא מוצא הכל מוכן לפניו). כי היה [בן זומא], עליו השלום, יחיד בדורו. הא למדת שכל הבריאה נוצרה כדי לשרת את האדם השלם, ורק אדם בעל נפש, ובעל אמונה גדולה בבורא עולם יזכה ויבחין בדבר.

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

"ויחלוס והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח, יב) בבעל הטורים כתב: "סולם בגימטריא ממון ובגימטריא עוני, כי זה ישפיל וזה ירים". אכן, הממון הוא כמו סולם. אם משתמש אדם בממונו לקיום מצוות, צדקה וחסד, הרי הוא עולה ממדרגה למדרגה בסולם בבחינת "זה ירים". אך אם משתמש בכסף רק לצורכו או שאינו מוציאו כלל, הרי הוא בכלל זה ישפיל, וכמאמר החכם: "ראיתי כסף שמור לבעליו לרעתו".

סולם בגימטריא מאה שלושים ושש – וכן מניין צום, קול וממון. לרמז כי כל אחד מהדרכים הנ"ל היא סולם מוצב ארצה ובידו של כל אדם לעלות ולטפס על שלביו להגיע השמימה. וכמאמר רבותנו: "תפילה (קול) ותשובה (צום) וצדקה (ממון) – מעבירין את רוע הגזרה". והרי הם בבחינת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

הפרשת תרומות ומעשרות:

בפרשה מבטיח יעקב לעשר, "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך", להלן דיני מעשר ונוסח ההפרשה:

כל גידולי קרקע הגדלים בארץ ישראל בבעלות יהודי, חייבים בתרומות ומעשרות. וכל גידול קרקע שאינו ידוע אם הופרשו ממנו תרומות ומעשרות או לא, הרי הוא בחזקת דמאי, וחייב להפריש ממנו תרומות ומעשרות בלי ברכה וה"ה לפירות שביעית. ואם ודאי שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות מפריש בברכה, דהיינו שלפני שיפריש יברך את הברכה ואחר כך יאמר את נוסח ההפרשה:

[בשנים ג, ו, לשמיטה מפריש מעשר עני ואילו בשנים א, ב, ד, ה מפריש מעשר שני.

שנת תשע"ח היא שנה שלישית למעשרות ולפיכך מפרישים מעשר עני].

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ

תְּרומות ומעשרות:

אם צריך להפריש מעשר שני - בפירות של שנים אבד"ה

לפני שיאמר את נוסח פדיון מעשר שני, אם מעשר טבל ודאי [לא משנת השבע] יברך גם ברכה זו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פְּדִיּוֹן

מַעֲשֵׂר שָׁנִי:

נוסח הפרשת תרומות ומעשרות:

לוקח מן הפירות מעט יותר מאחוז ומבדילו מן הפירות ואומר:

יִתֵּר מֵאֶחָד מִמָּאָה שְׁיִשׁ כָּאֵן הָרִי הוּא תְּרומָה גְדוֹלָה בְּצַד צָפוֹנוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו): אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שְׁיִשׁ כָּאֵן וְעוֹד תִּשְׁעָה חֲלָקִים כְּמוֹתוֹ בְּצַד צָפוֹנוֹ שֶׁל הַפְּרוֹת (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר: כל מין על מינו) הָרִי הוּא מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן:

אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שְׁעִשִּׁיתוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, עֲשׂוֹי תְּרומַת מַעֲשֵׂר (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו): וּמַעֲשֵׂר עֲנִי בְּצַד דְּרוֹמוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו): וְאִם צָרִיד מַעֲשֵׂר שָׁנִי יִהְיֶה מַעֲשֵׂר שָׁנִי בְּדְרוֹמוֹ (אם מעשר כמה מינים יחד יאמר - כל מין על מינו), וּמִחֻלָּל הוּא וְחוֹמָשׁוֹ עַל פְּרוּטָה בְּמִטְבֵּעַ שִׁיחֲדַתִּיהָ לְחִלּוֹל מַעֲשֵׂר שָׁנִי: אִם הוּא רִבְעִי יִהְיֶה מִחֻלָּל הוּא וְחוֹמָשׁוֹ עַל פְּרוּטָה בְּמִטְבֵּעַ שִׁיחֲדַתִּיהָ לְחִלּוֹל מַעֲשֵׂר שָׁנִי וְרִבְעִי:

מכון התורה והארץ מאפשר לציבור הרחב לקיים את מצוות המעשר כהלכתה, מנוי בטלפון: 08-6847325

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לדפואת: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיזה. אלגרה בת ג'אן. מוֹל בת ענוּלָה. אברהם בן רחל. הראל בן אביגיל. יהודה גלר. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו, להחזרת נעדריו צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כין, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמירם. טייז נחום. נסים כהן. רובי צעדי. יצחק בן מוֹל מוֹרדכי. מרדכי ומוֹשֶׁה מוֹרדכי. ישראל אברהם נתן. ראובן אלון בן נוסיה. יצחק ועמרם אטיאס. ר' חיים אחעזיה. לוי יצחק אמרדי. אורן מועלם. אליהו מטיס. דוד חג'בי. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דכורי. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן נגורה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מוֹרדכי. יצחק ושמחה אילוז. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאח אסטרנו. נדירה שמעון. מעירה לוי. אסתר בת תורא. אסתר חוד. חנה יצחקי. דעה פונדק. אליהו בת פריחה. תירצה ויגדן. אסתר בת זוהרה. אסתר וענבר נחום. מרים טענו. עזיה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעימה בת מנוודה. לאויה מרד. זוהרה בת חסה. עליזה סקן. שרה אוליאל. יוכבד ועקני. עישה דהן. ברכה סופר. רותי אטל. סבטלע בת אולנה. אסתר איבני. כמיסה ידי. ולע"ז הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדרו, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד. לע"ז: החייל לירון יהודה. סימנטוב משה יהודה. אוסיף ברום. יוסף כהן. אליהו ומול תורג'מ ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה